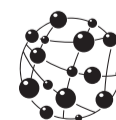

Argumentační fauly

Důraz na rozum

Důraz na emoce

Důraz na neznámou autoritu Tvzení je pravdivé, protože to tvrdí nejmenovaný znalec nebo širší skupina lidí (kupř. „lékaři“, „lidé z praxe“). <i>„Ale američtí vědci dokázali, že ježibaby neexistují!“ řekl Jeníček.</i>	Zastrašování Zdůvodnit tvrzení pomocí strachu a předsudků k opačnému názoru. <i>„Jen pojďte dovnitř,“ vyzvala je stařena, „venku vás sežerou medvědi.“</i>
Důraz na nevhodnou autoritu Tvzení je pravdivé, protože to tvrdí nekompetentní nebo nedůvěryhodný „odborník“. <i>„Moje zcestovalá kamarádka tvrdila, že prý nabízíte kvalitní a levný nocleh i se snídaní. Za kolik?“ zeptala se Mařenka.</i>	Lichocení Podsounout nezdůvodněné tvrzení pomocí nesouvisejících komplimentů. <i>„Takové krásné děvče se přece nebude bát, no ne?“</i>
Důraz na neznalost Tvzení je pravdivé, protože dosud nebylo vyvrácené (případně je nepravdivé proto, že dosud nebylo potvrzené). <i>„Žádné dítě si na mě dosud u rodičů nestěžovalo,“ bránila se ježibaba.</i>	Zesměšňování Předložit protivníkům argument tak, aby vypadal směšně. <i>„Já a jíst děti? No dovolte, to je absurdní! To už byste mě rovnou mohli obvinít, že jsem snědla i ty tři pocestné, co tu byli loni přes zimu, než ztloustli a ztratili se.“</i>
Důraz na nedůvěryhodnost Tvzení musí být nepravdivé, protože zní neuvěřitelně. <i>„Perník je zcela nevhodný stavební materiál,“ řekl otec přísně, když se děti vrátily, „teď chci slyšet pravdu. Kde jste byly?“</i>	Vyvolání soucitu Odmítnout opačný názor vyvoláním soucitu s námi. <i>„Neumíme, opravdu. Museli jsme od malička dít tak, že jsme ani neměli čas naučit se sedět na lopatě.“</i>
Důraz na pravděpodobnost Předpokládat, že něco se musí stát jen proto, že se to může stát. $P(A \text{ or } B) = P(A \cup B) = P(A) + P(B)$ <i>„Neboj se, Mařenko, starší lidé jsou většinou velmi slabí a nemají zuby. Ta nás nesní.“</i>	Vyvolání zášti Odmítnout opačný názor vyvoláním zášti vůči protistraně. <i>„Lžou. Nechtěla jsem je sníst,“ hájila se babizna. „Copak vy věříte někomu, kdo kradе starým lidem perník ze střechy?“</i>
Důraz na peníze Předpoklad, že bohatství či vysoká cena nějak nutně souvisí s pravdivostí tvrzení. <i>„Když má někdo celý dům z luxusního perníku, nebude přece jíst děti.“</i>	Důraz na přírodu Zdůvodnit tvrzení srovnáním s „dobrým“ světem přírody. <i>„Je naprosto normální jíst lidi. Podívejte se třeba na vlky, těm lidské maso vyloženě chutná.“</i>
Důraz na novost Předpokládat, že něco je lepší jen proto, že je to nové. <i>„Mám teď úžasnou novou pec,“ chlubila se ježibaba, „nejde otevřít zevnitř!“</i>	Toužebné přání Tvzení je nutně pravdivé, neboť si velmi silně přejeme, aby pravdivé bylo. <i>„Nelži, tak velkou pec má prostě jen na pečení kanců!“</i>
Důraz na tradici Předpokládat, že něco je pravda jen proto, že se to tak (údajně) vždy dělalo. <i>„Když se zeptá, kdo jí to tu loupe perníček, tak řekni, že jen větříček.“ „Proč?“ podívil se Jeníček. „To jí uklidní,“ odpověděla Mařenka. „A nebylo by lepší prostě mlčet?“</i>	
Důraz na obvyklý postup Tvzení je pravdivé, protože se to tak obvykle dělá. <i>„Půjdeme za světýlkem, tam určitě žijí nějakí dobří lidé, kteří nám pomohou.“</i>	
Důraz na rozšířený názor Tvzení je nutně pravdivé, neboť v něj věří většina lidí. <i>„Sladkosti způsobují u dětí hyperaktivitu.“</i>	

MASARYKOVA UNIVERZITA
CENTRUM OBČANSKÉHO
VZDĚLÁVÁNÍ

... jenom volit nestačí.

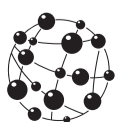
Koncept a grafika: David McCandless @ informationisbeautiful.net

Český překlad: PhDr. Marek Picha, Ph.D.

<http://www.obcanskevzdelavani.cz/argumentacni-fauly>

Chybné vyvození

Příhoda Odmítnout pečlivě získané a ověřené důkazy kvůli odlišné osobní zkušenosti či příhodě. <i>„Náš dědeček snídal perník každý den a taky nebyl tlustý.“</i>	Klamající vzhled Předpokládat, že je-li něco pěkné, je to i pravdivé. <i>„V tak krásné chaloupce musí bydlet tuze hodní lidé.“</i>	
Omyl hazardního hráče Předpokládat, že minulé náhodné výsledky nějak ovlivňují budoucí náhodné výsledky. <i>„Dlouho sem žádné děti nezabloudily,“ zabručela si ježibaba, „takže dnes nebo zítra to už jistě klapne.“</i>	Dvojsmysl Použít slovo ve dvou různých významech a zároveň předpokládat, že jde o jednu a tutéž věc. <i>„Tak a teď mi za trest uděláte večeri.“ „No dobře, ale my neumíme vařit,“ bránily se děti. Babizna se usmála: „Nějak to vymyslíme.“</i>	
Skládání Předpokládat, že vlastnost části je zároveň i vlastností celku. <i>„Jsem silnější než Mařenka, jsem silnější než Jeníček,“ radovala se ježibaba, „jsem silnější než obě děti.“</i>	Chybná příčina	
Rozdělování Předpokládat, že vlastnost celku je zároveň i vlastností každé jeho části. <i>„Perníková chaloupka bude mít z perníku i mříže ve sklepe. Projíme se ven.“</i>	Potvrzení účinku Předpokládat, že pozorovaný účinek mohl být vyvolán pouze jednou příčinou. <i>„Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci. Babizna rozdělala oheň v peci, takže bude péct chleba. Nemáme se čeho bát, Mařenko.“</i>	
Unáhlené zobecnění Vyvodit obecný závěr z příliš malé skupiny případů. <i>„Takže teď už, tatínku, víš, že všechny staré ženy jsou ježibaby,“ zakončil své vyprávění Jeníček.</i>	Vyvrácení příčiny Předpokládat, že když nenastala příčina, nemohlo dojít ani k účinku. <i>„Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci. Babizna ale chleba péct nechce, takže v peci není rozdělaný oheň. Klidně tam vlez, Mařenko.“</i>	
Unáhlený závěr Vyvodit závěr bez zamyšlení nad jinými možnými výklady. <i>„Aha, vy mě jistě chcete zvážit,“ řekla ježibaba, když si sedala na lopatu.“</i>	Společně, tedy proto Tvrdit, že události, které se vyskytují zároveň, musí být v příčinném vztahu. <i>„Ježibaba je stará a zároveň jí děti. Je hrozné, co stáří s člověkem provede.“</i>	
Unáhlený kompromis Předpokládat, že pravdivé tvrzení musí ležet někde uprostřed mezi protikladnými názory. <i>„Vy říkáte, že nesmím sníst ani jednoho z vás. Já říkám, že vás můžu sníst oba. Tak sním jen jednoho a hotovo.“</i>	Poté, tedy proto Tvrdit, že události, které se vyskytují po sobě, musí být v příčinném vztahu. <i>„Vsimla sis, že vždycky, když dostanu hlad, je k jídlu perník?“</i>	
Všechno, nebo nic Předpokládat, že nelze-li dosáhnout dokonalého výsledku, nemá snažení žádný dobrý smysl. <i>„Nemá smysl ty děti hledat. Les je příliš velký a nikdy ho neprozkoumáme celý.“</i>	Přehlédnutí společné příčiny Předpokládat příčinný vztah mezi dvěma událostmi, které jsou ale ve skutečnosti vyvolány událostí třetí. <i>„To je zajímavé, že když si já dám k obědu perník, ty ho musíš jíst taky. Přestaň se už po mně opičit!“</i>	
Relativizování Odmítnout tvrzení jen proto, že „každý má přece svoji pravdu“. <i>„Někomu může pečení dětí připadat nevhodné, ale já osobně na tom nevidím nic špatného. Je to věc vkusu.“</i>	Logický kruh Vyvodit závěr, který je stejný jako některý z předpokladů argumentu. <i>„Perník je nezdravý, protože se po něm tloustne. A tloustne se po něm proto, že je velmi, ale velmi nezdravý,“ poučila Mařenka babiznu.“</i>	
Rozvolnění pravidla Použít nějaké pravidlo příliš volně či na případy, pro které není určeno. <i>„Jen se klidně posaďte na tu lopatu jako první,“ řekla Maruška, „staří lidé se přece mají pouštět sednout.“</i>	Vytloukání klínu klínem Předpokládat, že chyba může být opravena jinou chybou. <i>„Hm, tak vy jste snědli můj perníček. Copak s tím asi provedeme? Už to mám, teď sním já vás a budeme vyrovnání!“</i>	

Účelové doplnění Doplnit dílčí neověřené či vymyšlené předpoklady ve snaze zachránit svůj argument. <i>„Musím vás sníst, nemám tady už vůbec nic k jídlu,“ tvrdila babizna. „A co ten perník všude kolem?“ divily se děti. „Perník není jídlo, nýbrž pamlskek,“ odsekla.</i>	Útok na osobu Předložit nesouvisející výhrady vůči protistraně, nikoli vůči jejímu argumentu. <i>„Nikdy bych nevěřil člověku, který má na nose bradavici s chlupem.“</i>
Potvrzovací slepota Věnovat pozornost jen důkazům podporujícím náš závěr a pomíjet protidůkazy. <i>„Venku dost fouká, divně to zaskřipělo, a navíc mi to potvrdil i ten tenký hlas shora. Ano, perník ze střechy mi shodil asi opravdu větříček.“</i>	Útok na nezávislost mluvčího Odmítnout závěr protistrany jen proto, že by takový závěr byl pro protistranu výhodný. <i>„Ty děti si to celé vymyslely. Chtějí mě poslat do vězení, aby si mohly v perníkové chaloupce otevřít vlastní prodejnu.“</i>
Zamlčení Záměrně pominout důkazy, které by odporovaly našemu závěru. <i>„Bud’ péct chleba a vy mi budete pomáhat. Toho porcovacího nože si nevsímejte, ten zde mám kvůli myšim.“</i>	Útok na původ tvrzení Odmítnout tvrzení kvůli tomu, kde se vzalo či kdo ho původně zastával. <i>„Pečení dětí je překonaný zvyk, se kterým kdysi přišly jezinky. Teď je jiná doba, teď jíme zvířata.“</i>
Lež Vědomě tvrzená nepravda, zpravidla opakovaná. <i>„Jsem vegetariánka,“ zaskuhrala babizna.</i>	Nelichotivé zařazení Odmítnout tvrzení proto, že je podobné stanovisku nežádoucí osoby nebo skupiny. <i>„I čerti říkají, že uloupnout si trochu perníčku nikomu neublíží.“</i>
Nevyvratitelnost Tvrdit něco, co nelze nijak smysluplně vyvrátit či potvrdit. <i>„Ta babizna je určitě uhranutá, proto nás chce sníst.“</i>	Přesunutí důkazního břemene Odmítnout hájit své tvrzení a předpokládat, že hájit by se měla protistrana. <i>„Tatínku, ta babizna nás chtěla sníst! Ať dokáže, že to není pravda!“</i>
Svůdná názornost Popsat okrajovou událost barvitě a s detaily, které mají vzbudit zdání, že jde o obvyklý stav věci. <i>„Když nám doma vždycky v sobotu po obědě tatínek ukazoval, jak se na lopatu sedá, rád říkal, že to se zavřenýma očima prostě nejde. A vy že byste to dokázala i poslepu?“</i>	Figurína* Vytvořit zkreslenou a oslabenou verzi argumentu protistrany, ten pak odmítnout. <i>„Děti se prý nejí, protože je to proti přírodě. To bych si jako měla i přestat čistit zuby, protože čisté zuby jsou proti přírodě?!“</i>
Odvedení pozornosti Předložit nesouvisející důvody, fakta a tvrzení s cílem zmást protistranu. <i>„Jen se posaďte, stařenko. Ta lopata je krásně vyřezávaná. Četl jsem, že se na ní sedí mnohem pohodlněji než na motyce. Vy jste zhubla?“</i>	*) Původní anglický název této chyby (straw man) odkazuje ke cvičným figurínám, na kterých vojáci trénují útoky, a které jsou jen nepohyblivými, slabými verzemi skutečných protivníků.
Chybné dilema Předložit dvě řešení jako jediná možná, byť ve skutečnosti existují i jiná řešení. <i>„Buď vás oba rychle a bezbolestně upeču, nebo vás vykrmím perníkem tak, že budete obézní a zahynete pomalu ve strašných mukách. Tak si vyberte.“</i>	
Kluzký svah Předpokládat, že drobná změna na začátku musí nutně vést k řetězci souvisejících nežádoucích důsledků. <i>„Jeničku, nejez ten perník. Sníš jeden dva, zachutná ti to a než se naděje-me, zbaštíš té staré paní celou její chaloupku. Kde pak bude bydlet?!“</i>	

Argumentační fauly

Důraz na rozum

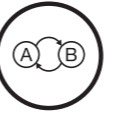

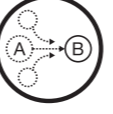

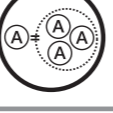
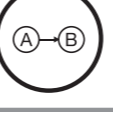

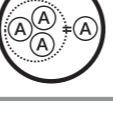
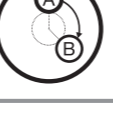
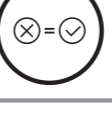

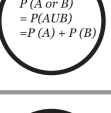

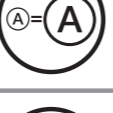
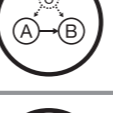
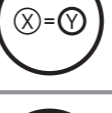

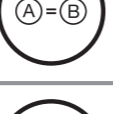

Důraz na emoce

Chybné vyvození

Chybná příčina

Obsahové chyby

Chybné útoky

Důraz na neznámou autoritu Tvzení je pravdivé, protože to tvrdí nejménovaný znalec nebo širší skupina lidí (kupř. „lékaři“, „lidé z praxe“). „Ale američtí vědci dokázali, že ježibaby neexistují!“ řekl Jeníček. „Ale američtí vědci dokázali, že ježibaby neexistují!“ řekl Jeníček.	Zastrašování Zdůvodnit tvrzení pomocí strachu a předsudků k opačnému názoru. „Jen pojďte dovnitř“, vyzvala je stařena, „venku vás sežerou medvědi.“ „Jen pojďte dovnitř“, vyzvala je stařena, „venku vás sežerou medvědi.“	Příhoda Odmítnout pečlivě získané a ověřené důkazy kvůli odlišné osobní zkušenosti či příhodě. „Náš dědeček snídal perník každý den a taky nebyl tlustý.“ „Náš dědeček snídal perník každý den a taky nebyl tlustý.“	Potvrzení účinku Předpokládat, že pozorovaný účinek mohl být vyvolán pouze jedinou příčinou. „Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci.“ „Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci. Babizna rozdělala oheň v peci, takže bude péct chleba. Nemáme se čeho bát, Mařenka.“	Účelové doplnění Doplnit dílčí neověřené či vymyšlené předpoklady ve snaze zachránit svůj argument. „Musím vás sníst, nemám tady už vůbec nic k jídlu,“ tvrdila babizna. „A co ten perník všude kolem?“ divly se děti. „Perník není jídlo, nýbrž pomísek,“ odsekla. „Musím vás sníst, nemám tady už vůbec nic k jídlu,“ tvrdila babizna. „A co ten perník všude kolem?“ divly se děti. „Perník není jídlo, nýbrž pomísek,“ odsekla.	Útok na osobu Předložit nesouvisející výhrady vůči protistraně, nikoli vůči jejímu argumentu. „Nikdy bych nevěřil člověku, který má na nose bradavici s chlupem.“ „Nikdy bych nevěřil člověku, který má na nose bradavici s chlupem.“
Důraz na nevhodnou autoritu Tvzení je pravdivé, protože to tvrdí nekompetentní nebo nedůvěryhodný „odborník“. „Moje zvestoval kamarádka tvrdila, že prý nabízíte kvalitní a levný nocleh i se snídaní. Za kolik?“ zeptala se Mařenka. „Moje zvestoval kamarádka tvrdila, že prý nabízíte kvalitní a levný nocleh i se snídaní. Za kolik?“ zeptala se Mařenka.	Lichocení Podsounout nezodpovědné tvrzení pomocí nesouvisejících komplimentů. „Takové krásné děvče se přece nebude bát, no ne?“ „Takové krásné děvče se přece nebude bát, no ne?“	Omyl hazardního hráče Předpokládat, že minulé náhodné výsledky nějak ovlivňují budoucí náhodné výsledky. „Dlouho sem žádná děti nezabloudily,“ zabručela si ježibaba, „takže dnes nebo zítra to už jistě klapne.“ „Dlouho sem žádná děti nezabloudily,“ zabručela si ježibaba, „takže dnes nebo zítra to už jistě klapne.“	Vyvrácení příčiny Předpokládat, že když nenastala příčina, nemohlo dojít ani k účinku. „Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci. Babizna ale chleba péct nechce, takže v peci není rozdělaný oheň. Klidně tam vlez, Mařenka.“ „Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci. Babizna ale chleba péct nechce, takže v peci není rozdělaný oheň. Klidně tam vlez, Mařenka.“	Potvrzovací slepota Věnovat pozornost jen důkazům podporujícím náš závěr a pomíjet protidůkazy. „Venku dost fouká, divně to zaskřipělo, a navíc mi to potvrdil i ten tenký hlas shora. Ano, perník ze střechy mi shodil asi opravdu větříček.“ „Venku dost fouká, divně to zaskřipělo, a navíc mi to potvrdil i ten tenký hlas shora. Ano, perník ze střechy mi shodil asi opravdu větříček.“	Útok na nezávislost mluvčího Odmítnout závěr protistrany jen proto, že by takový závěr byl pro protistranu výhodný. „Ty děti si to celé vymyslely. Chtějí mě poslat do vězení, aby si mohly v perníkové chaloupce otevřít vlastní prodávnu.“ „Ty děti si to celé vymyslely. Chtějí mě poslat do vězení, aby si mohly v perníkové chaloupce otevřít vlastní prodávnu.“
Důraz na neznalost Tvzení je pravdivé, protože dosud nebylo vyvrácené (případně je nepravdivé proto, že dosud nebylo potvrzené). „Žádné dítě si na mě dosud u rodičů nestěžovalo,“ bránila se ježibaba. „Žádné dítě si na mě dosud u rodičů nestěžovalo,“ bránila se ježibaba.	Zesměšňování Předložit protivníkům argument tak, aby vypadal směšný. „Já a jíst děti? No dovolte, to je absurdní! To už byste mě rovnou mohli obvinit, že jsem snědla i ty tři pocestné, co tu byli loni přes zimu, než zstouplí a ztratili se.“ „Já a jíst děti? No dovolte, to je absurdní! To už byste mě rovnou mohli obvinit, že jsem snědla i ty tři pocestné, co tu byli loni přes zimu, než zstouplí a ztratili se.“	Skládání Předpokládat, že vlastnost části je zároveň i vlastností celku. „Jsem silnější než Mařenka, jsem silnější než Jeníček,“ radovala se ježibaba, „jsem silnější než obě děti.“ „Jsem silnější než Mařenka, jsem silnější než Jeníček,“ radovala se ježibaba, „jsem silnější než obě děti.“	Společně, tedy proto Tvrdit, že události, které se vyskytují zároveň, musí být v příčinném vztahu. „Ježibaba je stará a zároveň jí děti. Je hrozné, co stáří s člověkem provede.“ „Ježibaba je stará a zároveň jí děti. Je hrozné, co stáří s člověkem provede.“	Zamlčení Záměrně pomínout důkazy, které by odporovaly našemu závěru. „Budou péct chleba a vy mi budete pomáhat. Tého porcovacího nože si nevsímejte, ten zde mám kvůli myšim.“ „Budou péct chleba a vy mi budete pomáhat. Tého porcovacího nože si nevsímejte, ten zde mám kvůli myšim.“	Útok na původ tvrzení Odmítnout tvrzení kvůli tomu, kde se vzalo či kdo ho původně zastával. „Pečení dětí je překonaný zvyk, se kterým kdysi přišly jezinky. Teď je jiná doba, teď jíme zvířata.“ „Pečení dětí je překonaný zvyk, se kterým kdysi přišly jezinky. Teď je jiná doba, teď jíme zvířata.“
Důraz na nedůvěryhodnost Tvzení musí být nepravdivé, protože zni neověřitelné. „Perník je zcela nevhodný stavební materiál,“ řekl otec přísně, když se děti vrátily, „teď chci slyšet pravdu. Kde jste byly?“ „Perník je zcela nevhodný stavební materiál,“ řekl otec přísně, když se děti vrátily, „teď chci slyšet pravdu. Kde jste byly?“	Vyvolání soucitu Odmítnout opačný názor vyvoláním soucitu s námi. „Neumíme, opravdu. Museli jsme odmalíčka dít tak, že jsme ani neměli čas naučit se sedět na lopatě.“ „Neumíme, opravdu. Museli jsme odmalíčka dít tak, že jsme ani neměli čas naučit se sedět na lopatě.“	Rozdělování Předpokládat, že vlastnost celku je zároveň i vlastností každé jeho části. „Perníková chaloupka bude mít z perníku i míže ve sklepe. Projíme se ven.“ „Perníková chaloupka bude mít z perníku i míže ve sklepe. Projíme se ven.“	Poté, tedy proto Tvrdit, že události, které se vyskytují po sobě, musí být v příčinném vztahu. „Všimla sis, že vždycky, když dostanu hlad, je k jídlu perník?“ „Všimla sis, že vždycky, když dostanu hlad, je k jídlu perník?“	Lež Vědomě tvrzená nepravda, zpravidla opakovaná. „Jsem vegetariánka,“ zaskuhala babizna. „Jsem vegetariánka,“ zaskuhala babizna.	Nelichotivé zařazení Odmítnout tvrzení proto, že je podobné stanovisku nežádoucí osoby nebo skupiny. „I čerti říkají, že uloupnout si trochu perníčku nikomu neublíží.“ „I čerti říkají, že uloupnout si trochu perníčku nikomu neublíží.“
Důraz na pravděpodobnost Předpokládat, že něco se musí stát jen proto, že se to může stát. $P(A \text{ or } B) = P(A \cup B) = P(A) + P(B)$ „Neboj se, Mařenko, starší lidé jsou většinou velmi slabí a nemají zuby. To nás nesní.“ „Neboj se, Mařenko, starší lidé jsou většinou velmi slabí a nemají zuby. To nás nesní.“	Vyvolání zášti Odmítnout opačný názor vyvoláním zášti vůči protistraně. „Llou. Nechtěla jsem je sníst,“ hájila se babizna. „Copak vy větře někomu, kdo krade starým lidem perník ze střechy?“ „Llou. Nechtěla jsem je sníst,“ hájila se babizna. „Copak vy větře někomu, kdo krade starým lidem perník ze střechy?“	Unáhlené zobecnění Vyvodit obecní závěr z příliš malé skupiny případů. „Takže teď už, tatínku, vš, že všechny staré ženy jsou ježibaby,“ zakončil své vyprávění Jeníček. „Takže teď už, tatínku, vš, že všechny staré ženy jsou ježibaby,“ zakončil své vyprávění Jeníček.	Přehlédnutí společné příčiny Předpokládat příčinný vztah mezi dvěma událostmi, které jsou ale ve skutečnosti vyvolány událostí třetí. „To je zajímavé, že když si já dám k obědu perník, ty ho musíš jíst taky. Přestaň se už po mně opírat!“ „To je zajímavé, že když si já dám k obědu perník, ty ho musíš jíst taky. Přestaň se už po mně opírat!“	Nevyvratitelnost Tvrdit něco, co nelze nijak smysluplně vyvrátit či potvrdit. „Ta babizna je určitě uhranutá, proto nás chce sníst.“ „Ta babizna je určitě uhranutá, proto nás chce sníst.“	Přesunutí důkazního břemene Odmítnout hájit své tvrzení a předpokládat, že hájit by se měla protistrana. „Tatínku, ta babizna nás chtěla sníst! At dokáže, že to není pravda!“ „Tatínku, ta babizna nás chtěla sníst! At dokáže, že to není pravda!“
Důraz na peníze Předpoklad, že bohatství či vysoká cena nějak nutně souvisí s pravdivostí tvrzení. „Když má někdo celý dům z luxusního perníku, nebude přece jíst děti.“ „Když má někdo celý dům z luxusního perníku, nebude přece jíst děti.“	Důraz na přírodu Zdůvodnit tvrzení srovnáním s „dobrým“ světem přírody. „Je naprosto normální jíst lidi. Podívejte se třeba na vlky, těm lidské maso vyložené chutná.“ „Je naprosto normální jíst lidi. Podívejte se třeba na vlky, těm lidské maso vyložené chutná.“	Unáhlený závěr Vyvodit závěr bez zamyšlení nad jinými možnými přírody. „Aha, vy mě jistě chcete zvládit,“ řekla ježibaba, když si sedala na lopatu. „Aha, vy mě jistě chcete zvládit,“ řekla ježibaba, když si sedala na lopatu.	Logický kruh Vyvodit závěr, který je stejný jako některý z předpokladů argumentu. „Perník je nezdavý, protože se po něm tloustne. A tloustne se po něm proto, že je velmi, ale velmi nezdavý,“ poučila Mařenka babiznu. „Perník je nezdavý, protože se po něm tloustne. A tloustne se po něm proto, že je velmi, ale velmi nezdavý,“ poučila Mařenka babiznu.	Svůdná názornost Popsat okrajovou událost barvitě a s detaily, které mají vzbudit zdání, že jde o obvyklý stav věci. „Když nám doma vždycky v sobotu po obědě tatínek ukazoval, jak se na lopatu sedá, rád říkal, že to se zavřenými očima prostě nejde. A vy že byste to dokázala i poslepu?“ „Když nám doma vždycky v sobotu po obědě tatínek ukazoval, jak se na lopatu sedá, rád říkal, že to se zavřenými očima prostě nejde. A vy že byste to dokázala i poslepu?“	Figurína* Vytvořit zkrácenou a oslabenou verzi argumentu protistrany, ten pak odmítnout. „Děti se prý nejí, protože je to proti přírodě. To bych si jako měla i přestat číst zuby, protože čisté zuby jsou proti přírodě?!“ „Děti se prý nejí, protože je to proti přírodě. To bych si jako měla i přestat číst zuby, protože čisté zuby jsou proti přírodě?!“
Důraz na novost Předpokládat, že něco je lepší jen proto, že je to nové. „Mám teď drahou novou pec,“ chlubil se ježibaba, „nejde otevřít zevnitř!“ „Mám teď drahou novou pec,“ chlubil se ježibaba, „nejde otevřít zevnitř!“	Toužebné přání Tvzení je nutně pravdivé, neboť si velmi silně přejeme, aby pravdivé bylo. „Nelži, tak velkou pec má prostě jen na pečení kanců!“ „Nelži, tak velkou pec má prostě jen na pečení kanců!“	Unáhlený kompromis Předpokládat, že pravdivé tvrzení musí ležet někde uprostřed mezi protikladnými názory. „Vy říkáte, že nesním sníst ani jednoho z vás. Já říkám, že vás můžu sníst oba. Tak sním jen jednoho a hotovo.“ „Vy říkáte, že nesním sníst ani jednoho z vás. Já říkám, že vás můžu sníst oba. Tak sním jen jednoho a hotovo.“	Vytloukání klínu klínem Předpokládat, že chyba může být opravena jinou chybou. „Hm, tak vy jste snědli můj perníček. Copak s tím asi provedeme? Už to mám, teď sním já vás a budeme vyrovnání!“ „Hm, tak vy jste snědli můj perníček. Copak s tím asi provedeme? Už to mám, teď sním já vás a budeme vyrovnání!“	Odvedení pozornosti Předložit nesouvisející důvody, fakta a tvrzení s cílem zmást protistranu. „Jen se posaďte, stařena. Ta lopata je krásně vyřezávaná. Četl jsem, že se na ni sedí mnohem pohodlněji než na motyče. Vy jste zhubla?“ „Jen se posaďte, stařena. Ta lopata je krásně vyřezávaná. Četl jsem, že se na ni sedí mnohem pohodlněji než na motyče. Vy jste zhubla?“	*) Původní anglický název této chyby (straw man) odkazuje ke cvičným figurínám, na kterých vojáci trénují útoky, a které jsou jen nepohyblivými, slabými verzemi skutečných protivníků.
Důraz na tradici Předpokládat, že něco je pravda jen proto, že se to tak (údajně) vždy dělalo. „Když se zeptá, kdo jí to tu loupe perníček, tak řekni, že jen větříček.“ „Proč?“ podivil se Jeníček. „To jí uklidní,“ odpověděla Mařenka. „A nebylo by lepší prostě mlčet?“ „Když se zeptá, kdo jí to tu loupe perníček, tak řekni, že jen větříček.“ „Proč?“ podivil se Jeníček. „To jí uklidní,“ odpověděla Mařenka. „A nebylo by lepší prostě mlčet?“		Všechno, nebo nic Předpokládat, že nelze-li dosáhnout dokonalého výsledku, nemá snažení žádný dobrý smysl. „Nemá smysl ty děti dělat. Les je příliš velký a nikdy ho neprozkoumáme celý.“ „Nemá smysl ty děti dělat. Les je příliš velký a nikdy ho neprozkoumáme celý.“		Chybné dilema Předložit dvě řešení jako jediná možná, byť ve skutečnosti existují i jiná řešení. „Buď vás oba rychle a bezbolestně upeču, nebo vás vykrmím perníkem tak, že budete obézní a zahynete pomalu ve strašných mukách. Tak si vyberte.“ „Buď vás oba rychle a bezbolestně upeču, nebo vás vykrmím perníkem tak, že budete obézní a zahynete pomalu ve strašných mukách. Tak si vyberte.“	
Důraz na obvyklý postup Tvzení je pravdivé, protože se to tak obvykle dělá. „Půjďme za světýlkem, tam určitě žijí nějakí dobří lidé, kteří nám pomohou.“ „Půjďme za světýlkem, tam určitě žijí nějakí dobří lidé, kteří nám pomohou.“		Relativizování Odmítnout tvrzení jen proto, že „každý má přece svoji pravdu“. „Někomu může pečení dětí připadat nevhodné, ale já osobně na tom nevidím nic špatného. Je to věc vkusu.“ „Někomu může pečení dětí připadat nevhodné, ale já osobně na tom nevidím nic špatného. Je to věc vkusu.“		Kluzký svah Předpokládat, že drobná změna na začátku musí nutně vést k řetězci souvisejících nežádoucích důsledků. „Jeníčku, nejz ten perník. Sníš jeden dva, zachutná ti to a neš se naděje, zbaščíš té staré pani celou její chaloupku. Kde pak bude bydlet?!“ „Jeníčku, nejz ten perník. Sníš jeden dva, zachutná ti to a neš se naděje, zbaščíš té staré pani celou její chaloupku. Kde pak bude bydlet?!“	
Důraz na rozšířený názor Tvzení je nutně pravdivé, neboť v něj věří většina lidí. „Sladkosti způsobují u dětí hyperaktivitu.“ „Sladkosti způsobují u dětí hyperaktivitu.“		Rozvolnění pravidla Použít nějaké pravidlo příliš volně či na případy, pro které není určeno. „Jen se klidně posaďte na lopatu jako první,“ řekla Maruška, „staří lidé se přece mají pouštět sednout.“ „Jen se klidně posaďte na lopatu jako první,“ řekla Maruška, „staří lidé se přece mají pouštět sednout.“			
		Klamající vzhled Předpokládat, že je-li něco pěkné, je to i pravdivé. „V tak krásné chaloupce musí bydlet tuze hodní lidé.“ „V tak krásné chaloupce musí bydlet tuze hodní lidé.“			
		Dvojsmysl Použít slovo ve dvou různých významech a zároveň předpokládat, že jde o jednu a tutéž věc. „Tak a teď mi za trest uděláte večer.“ „No dobře, ale my neumíme vařit,“ bránila se děti. Babizna se usmála. „Nějak to vymyslíme.“ „Tak a teď mi za trest uděláte večer.“ „No dobře, ale my neumíme vařit,“ bránila se děti. Babizna se usmála. „Nějak to vymyslíme.“			

